

СТАНОВИЩЕ

за

дисертационния труд на *Глория Стойчева Стоева*
за присъждане на образователната и научна степен “ДОКТОР”,
Софийски университет “Св. Климент Охридски”,
Катедра “Нова и съвременна история”
Научна област: Хуманитарни науки
Научно направление: 2.2. История и археология
Научна специалност: История на Русия
Научен ръководител: проф. д-р Дарина Григорова

тема на дисертацията:

*РУСКА ВОЕННА ЕМИГРАЦИЯ И МЛАДЕЖКО ДВИЖЕНИЕ В БЪЛГАРИЯ И
КРАЛСТВО ЮГОСЛАВИЯ МЕЖДУ ДВЕТЕ СВЕТОВНИ ВОЙНИ*

от проф. д-р Дарина Григорова Григорова,
Исторически факултет на СУ “Св. Климент Охридски”

Познавам Глория Стойчева Стоева още от студентските ѝ години в катедра по “Нова и съвременна история”, наблюдавах нейното развитие в областта на руската история като магистър (2014). Последва логичното продължение на академичното ѝ израстване в докторантура по история на Русия (2016–2019), чието научно ръководство приех с очакването да се справи отлично, какъвто резултат виждаме и сега на финала. Глория Стойчева Стоева има качествата на изследовател по тази така трудна за проучване тема: *Руска военна емиграция и младежко движение в България и Кралство Югославия между двете световни войни.*

Именно военният и младежкият аспект на живота на руската емиграция е наситен с детайли на сложни взаимоотношения по между им, с властите на приютилата ги страна, и със съветския интерес към тях. Преплетени са

идеологически линии, далеч не единни, макар и под общоприетото название “бяла емиграция”, силни и противоречиви личности, повечето военни, продължаващи да са в състояние на война на духа, загубили историческата си родина – Русия, и живеещи в ирационални планове за завръщането си.

Специалният интерес към тях от страна на службите в съответната държава (военно разузнаване, контраразузнаване, полиция и др.) е разбираем с оглед военния опит и мобилизационен начин на живот на руските емигранти, оттук и сложността с архивите, от една страна, а от друга, с тайния, дори конспиративен начин на живот на емигрантите.

Опитът на Глория Стойчева Стоева като професионален архивист в научния архив на БАН (2017 – досега) ѝ помогна изключително в ориентацията сред архивните следи по темата – в Хърватска (ХДА – Загреб), Русия (ГАРФ, РГВА – Москва), и у нас (ЦДА, НА-БАН, ДА, – София; ДВИА – Велико Търново). Уводът на дисертацията описва съвестно, критично и пределно ясно архивната история на темата ѝ, както и всички фондове, които е успяла да издири, някои от документите са въведени за първи път в научен оборот.

Документалната съвест на Глория Стойчева Стоева се проявява и в на пръв поглед пестеливия текст на дисертацията (214 стр.), но всъщност това е работа, в която няма опит за заобикаляне на белите петна по темата с трасиране на странични теми от живота на руската емиграция. Напротив, изследването е съсредоточено изцяло върху основния проблем, съответно и по поставените научни задачи, успешно решени в дисертацията.

Тематико-хронологическият подход в изграждането на четирите глави има вътрешна логика и съответно – постигнати резултати. Богатата изворова, документална и историографска база на изследването на Глория Стойчева Стоева (общо 211 заглавия на български, руски, сръбски, английски и френски език), систематизирана с яснота и коректност, също е показател на професионалния подход към темата.

Основната “червена нишка” в дисертацията е проследяването на военния фактор в живота на руската емиграция като житейска философия, исторически опит и идеологически проекти. Дисертацията на Глория Стойчева Стоева

показва, че “руският въпрос” и военният фактор, особено на Балканите между двете световни войни, са идентични. Оттук и специфичната система на образование с военни елементи, както в България, така и в КСХС – Глория Стойчева Стоева прави сравнителен анализ.

Особено интересен момент в изследването е, че именно Балканите представляват военен интерес за руската емиграция [двата РОВС, вж. с. 79] и че ако Франция може да бъде наречена културен център на руската белоимигрантска общност, то Балканите – България и КСХС, могат да бъдат определени като военен център на руско имигрантско присъствие с оглед бъдещите им планове (по-скоро блянове) за завръщане или реванш с болшевиките. Глория Стойчева Стоева възприема руската емиграция като “феномен за Стария континент” [с. 195], с което съм напълно съгласна. Изводът ѝ, че “голяма част от руската емиграция остава неутрална” [с. 197] след 22 юни 1941 г. обаче е силно спорен и по-скоро издава опит за неутралност или безпристрастие на самата Глория.

Научните приноси на дисертацията са както изворови – въвеждането в научен оборот на нови документи, така и историографски [вж. Автореферата].

Заключение

Дисертацията на *Глория Стойчева Стоева* е разработена професионално, отговаря на всички изисквания за докторантски труд с изследователски приноси, което ми дава основание да препоръчам на уважаемото научно жури да гласува на *Глория Стойчева Стоева* образователната и научна степен “ДОКТОР” по история.

София, 7 април 2020 г.

Член на жури:

проф. д-р Дарина Григорова